

strakt Kjenndskab til en anden Form af den mundtlige Procedure, som man maa have al mulig Respekt for, fordi den er konsekvent, og i mange Henseender har Fortrin for en Mellemvei, nemlig det fransk-rhinske System. Der er maasse flere Retninger, i hvilke det ærede Medlems dis-sentierende Botum er bleven misforstaaet af Andre; naar man nemlig uden videre har villet mene, at den Ordning af Retsmiddelsystemet som Processlovudkastet har, skulde føre til forskjellige Enormiteter, som man ikke har kjendt Noget til andre Steder og heller ikke hidtil her, saa maa herved bemærkes, at en hel Del af disse Ulemper, som man saa stærkt udmaler, slet ikke ere noget Eendommeligt for den Vej, som Processkommissionens Udkast er gaaet, men mere eller mindre ville hæfte ved ethvert System. En æret Raler udmalede saaledes iforgaars, at Proceduren af en Sag kunde komme til at gaa frem og tilbage fra Landsretten til Høiesteret flere Gange. Jeg tror, at det ærede Medlem blev staaende ved 5 eller 6, han kunde meget godt have sagt 15 eller 16, hvis det kunde have stærket Argumentets Betydning; men hele denne Betragtning er aldeles ikke noget Argument mod den Maade at ordne Sagen paa, som Processkommissionens Udkast har foreslaaet, thi det er tænkeligt under enhver Processform, under vor nuværende Proces, under et System som det fransk-rhinske, under det tydske og under det, som Processkommissionen har foreslaaet. Hvis man tænker sig en Sag indanket fra Overretten til Høiesteret eller fra Landsretten til Høiesteret og derefter hjemvist paa Grund af Formfeil, og man saa vil forudsætte, at Retten bestandig hver Gang Sagen er hjemvist, og den ifølge Hjemvisningen foretages paany, atter gaar hen og gjør sig skyldig i Formfeil, som kan bevirke Hjemvisning — og det er et tænkeligt Tilfælde — saa kan man bevise saa klart som, at 2 og 2 er 4, at den Sag vil aldrig kunne føres til Ende, om man saa bliver ved til Dømedag, naar man stadig vil blive ved med Indankning, Hjemvisning, ny Foretagelse, nye Feil, Indankning, Hjemvisning osv.; men det er ikke noget Bevis, thi det er en Ting, der vil kunne ske, hvordan man end ordner et System. Jeg vil desuden fremhæve en anden Misforstaaelse, i hvilken jeg tror, at det ærede Medlem, der har dissentieret i Processkommissionen, ikke er ganske ustyrlig. Der er mange Menninger, der, saa snart de høre, at der indrømmes Retsmidler mod en Høiesteretsdom i en Sag, strax tro, at man har naaet Enden af det Rimelige, og som ikke kunne høre denne Tanke, uden at Haarene reise sig paa Hovedet af dem. Ligeoverfor disse Medlemmer vil jeg sige, at dette Begreb om, at to Høiesteretsdomme i en Sag er en Umulighed, er en speciel dansk juridisk Overtro, som ellers intetsteds findes i Verden. Jeg tror, at det er Noget, som er grundet i Sagens Natur, at, medens visse Retsmidler naturlig-

vis ikke principielt skulle finde Anvendelse lige over for Høiesteretsdomme, saa er der andre Retsmidler, som der slet ingen fornuftig Grund er til ikke at tilstede ligeoverfor Høiesteretsdomme. Det Retsmiddel, man kalder Appel, Indankning til videre Prøvelse af Sagen kan naturligvis ikke finde Sted overfor Høiesteretsdommen eller Domme i sidste Instants; thi det er netop Meningene, at den Side af Sagen hermed skal være tilende; men derimod er der andre Retsmidler som Nullitetsklage og Restitutionsklage, som ifølge deres Natur ligeaa vel finde Anvendelse ligeoverfor en Høiesteretsdom som overfor andre Domme. Der er aldeles den samme Grund til, at disse Retsmidler skulle kunne anvendes mod en Høiesteretsdom som mod andre Domme. Det er nemlig Retsmidler, som væsentlig bero paa den Tanke, at en Part skal hjælpes, naar han af ham utilregnelige Grunde ikke har havt Leilighed til at forsvare sig, saasom fordi han er forbleven uvidende om den hele processuelle Fremgangsmaade imod ham paa Grund af Feil og Mangler ved Indskrivningen eller deslige, eller paa Grund af, at nye Oplysninger i Sagen, som man ikke tidligere har kunnet skaffe, foreligger, eller fordi det er blevet opdaget, at en Person, hvis Udsagn eller Medvirkning i den ene eller anden Henseende har været af Bigtighed for Processens Udfald, i saa Henseende har gjort sig skyldig i en Forbrydelse. Disse Grunde er der begrebsmæssig samme Anledning til at tillade at gjøre gjældende mod en Høiesteretsdom som mod andre Domme. Ganske vist er det saa, at praktiske Hensyn kræve, at der maa sættes Grændser i saa Henseende. Derfor er det almindeligt, at der er saakaldte Restitutionsfrister, at man maa komme med disse Indvendinger inden en vis Tid, og, naar den Tid er gaaet, maa der ikke komme flere frem, selv om det er nok saa utilregneligt, at man ikke tidligere fremkom med dem. Det er praktiske Hensyn, men principielt taget er der intetsomhelst Unaturligt i, at Høiesteretsdomme angribes; men det er tværtimod ganske naturligt, at saadanne Retsmidler maa have ogsaa mod Domme i sidste Instants og Andet er det jo i Grunden ikke, at Processkommissionens Udkast gaar ud paa. Den hele Forskjel, der i den Henseende er mellem Processkommissionens Udkast og de fleste andre Love udenfor Danmark, er kun den, at man er gaaet noget videre i Henseende til, hvad der er Restitutionsgrund. Det er ikke en kvalitativ, men kun en rent kvantitativ Forskjel, idet man stæder Afgang til ny Behandling af Sagen, ikke blot i de Tilfælde, hvor det i strengeste Forstand har været umuligt at føre Bevis eller bedre Bevis i første Instants, men hvor det dog maa siges alligevel at være undskyldeligt, at det ikke er slet. Det er derfor ikke noget Angreb, som har nogen Berettigelse eller vil have nogen Betydning for en virkelig sagkyndig Overveelse af